

تاریخ ادبیات در ایران

و در قلمرو زبان پارسی

(جلد اول)

از آغاز عهد اسلامی تا دوره سلجوقی

تألیف دکتر ذبیح الله صفا

ترتیب مجلدات
موضوعات شروع و پایان هر قرن

تاریخ ادبیات در ایران

و

در قلمرو زبان فارسی

(۵ جلد در ۸ کتاب)

- جلد اول از آغاز عهد اسلامی تا دوره سلجوق
- جلد دوم از میانه قرن پنجم تا آغاز قرن هفتم هجری
- جلد سوم (بخش اول - دوم) از اوایل قرن هفتم تا پایان قرن هشتم هجری
- جلد چهارم از پایان قرن هشتم تا اوایل قرن دهم هجری
- جلد پنجم (بخش اول) از آغاز سده دهم تا میانه سده دوازدهم هجری
- جلد پنجم (بخش دوم) از آغاز سده دهم تا میانه سده دوازدهم هجری
- (شاعران پارسی گوی)
- جلد پنجم (بخش سوم) از آغاز سده دهم تا میانه سده دوازدهم هجری
- (نثر پارسی و پارسی نویسان)

صفا، ذبیح‌الله: ۱۳۷۸-۱۲۹۰.

تاریخ ادبیات در ایران و در قلمرو زبان پارسی / تألیف: دکتر ذبیح‌الله صفا - تهران: فردوس - ۱۳۶۶ - بهای هر جلد متفاوت.

ISBN : 978-964-320-307-8 (ج. ۱)

ISBN : 978-964-320-308-5 (ج. ۲)

ISBN : 978-964-320-309-2 (ج. ۳-۱)

ISBN : 978-964-320-310-8 (ج. ۳-۲)

ISBN : 978-964-320-311-5 (ج. ۴)

ISBN : 978-964-320-312-2 (ج. ۵-۱)

ISBN : 978-964-320-313-9 (ج. ۵-۲)

ISBN : 978-964-320-314-6 (ج. ۵-۳)

ISBN : 978-964-320-315-3 (شابک دوره ۸ جلدی)

فهرست‌نویسی بر اساس فیبا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار) کتابخانه.

مندرجات: ج. ۱. از آغاز عهد اسلامی تا دوره سلجوقی - ج. ۲. از میانه قرن پنجم تا آغاز قرن هفتم هجری - ج. ۳. از اوایل قرن هفتم تا قرن هشتم هجری - ج. ۴. از پایان قرن هشتم تا اوایل قرن دهم هجری - ج. ۵. از آغاز سده دهم تا میانه سده دوازدهم هجری.
۱. ادبیات فارسی - تاریخ و نقد. الف. عنوان.

۸ ق ۰ / ۹

۲۰۱ ت ۷ ص / PIR ۳۳۷۴

۵۵۳ - ۶۶ م ۵۵

کتابخانه ملی ایران

۱۳۶۶

انتشارات فردوس

۶۶۴۹۵۷۷۹-۶۶۴۱۸۸۳۹

تلفن:

خیابان دانشگاه - کوچه میرزا - شماره ۷

تاریخ ادبیات در ایران (جلد اول)

دکتر ذبیح‌الله صفا

چاپ نوزدهم: تهران ۱۳۸۹

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: چاپخانه دیبا

همه حقوق محفوظ است.

ISBN : 978-964-320-307-8 ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۳۰۷-۸ شابک

ISBN : 978-964-320-315-3 ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۳۱۵-۳ شابک دوره

آدرس وب سایت: WWW.ferdospub.com

دوره کامل ۸ جلدی چاپ جدید ۱۵۰/۰۰۰ تومان

به نام خداوند بخشنده بخشایشگر نوزده - بیست و چهار

باب اول: وضع سیاسی و اجتماعی و علمی و ادبی ایران از حملهٔ عرب تا پایان
قرن سوم هجری ۱-۱۹۳

فصل اول: وضع سیاسی و اجتماعی ایران از غلبهٔ عرب تا قیام یعقوب لیث صفار ۳-۴۰

- ۳ وضع عمومی ایران مقارن ظهور اسلام
- ۷ حملهٔ تازیان
- ۱۰ از فتح الفتوح تا قیام ابومسلم (۱۲۹-۱۳۹ هجری)
- ۱۳ از قیام ابومسلم تا حکومت یعقوب بن لیث (۱۲۹-۲۵۹)
- ۱۷ وضع اجتماعی ایران تا قیام یعقوب
- ۲۵ شعوبه
- ۲۹ قیام‌های سیاسی و نظامی تا ظهور یعقوب لیث صفار
- ۳۳ قیام یعقوب لیث صفار و تشکیل سلطهٔ صفاری

فصل دوم: وضع دینی ایران تا پایان قرن سوم هجری ۴۱-۶۴

- ۴۱ وضع عمومی ادیان و مذاهب در ایران
- ۴۲ آغاز اختلافات مذهبی
- ۴۴ خوارج
- ۴۶ شیعه
- ۵۰ مرجئه
- ۵۱ اختلاف در اصول عقاید
- ۵۲ قدریه
- ۵۳ مجتبره
- ۵۳ معتزله

۵۹	چند فرقه دیگر
۶۱	حلولیه و اهل تناسخ
۶۳	خلاصه وضع دینی و مذهبی
۶۵-۱۲۹	فصل سوم: وضع علوم در سه قرن اول هجری
۶۵	تقسیم علوم
۶۶	۱ - علوم شرعی
۶۶	علم القراءة
۶۹	علم تفسیر
۷۳	علم الحديث
۷۵	علم فقه
۸۱	علم الکلام
۸۵	۲ - علوم عقلی
۸۵	تعریف علوم عقلی
۸۷	تأثیر ایران و علوم عقلی
۸۸	تأثیر ایرانیان در تدوین علوم عقلی
۹۰	آغاز توجه مسلمین به علوم عقلی
۹۳	مراکز علمی مقدم بر حوزه بغداد
۹۴	علوم عقلی در ایران پیش از اسلام
۱۰۸	مترجمان ایرانی
۱۱۰	مترجمان غیر ایرانی
۱۱۳	حاصل کار مترجمان
۱۱۴	علمای قرن دوم و سوم
۱۱۹	۳ - علوم ادبی
۱۱۹	تعریف و اقسام علوم ادبی
۱۲۰	علل توسعه ادب عربی
۱۲۲	روایت و رواة
۱۲۵	علوم لسانی

علم نحو	۱۲۵
علم لغت	۱۲۷
علوم بلاغت	۱۲۸
علم عروض و علم القوافی	۱۲۹

فصل چهارم: وضع ادبی ایران در سه قرن اول هجری ۱۹۳-۱۳۰

۱ - ادبیات پهلوی	۱۳۱
ادامه ادب پهلوی	۱۳۱
ناقلان کتب پهلوی	۱۳۴
کتب مشهور پهلوی	۱۳۵
۲ - وضع عمومی سایر لهجات ایرانی تا آغاز ادبیات فارسی	۱۴۰
لهجات محلی	۱۴۰
شعر در لهجات محلی	۱۴۷
ورود لغات عربی	۱۵۱
استعمال خط عربی	۱۵۴
۳ - لهجه ذری	۱۵۷
۴ - آغاز ادب فارسی	۱۶۳
نخستین شاعر پارسی‌گوی	۱۶۵
روایت تاریخ سیستان	۱۶۵
قول عوفی	۱۶۹
قول شمس قیس	۱۷۱
قول علاءالدین دده	۱۷۲
قول احمد بن یحیی الهروی	۱۷۲
قول دولت‌شاه	۱۷۳
قول هدایت	۱۷۵
بهرام‌گور	۱۷۶
عباس مروزی یا ابوالعباس مروزی یا ابوالعباس بن حنوذ المروزی	۱۷۸
ابوحفص حکیم بن احوص سغدی سمرقندی	۱۷۸

۱۷۹	حنظلة بادغیسی
۱۸۰	محمود وّزاق هروی
۱۸۱	فیروز مشرقی
۱۸۱	ابوسلیک گرگانی
۱۸۲	۵ - نثر و نظم عربی در ایران
۱۸۲	نثر عربی
۱۹۰	شعر عربی

باب دوم: وضع سیاسی و اجتماعی و علمی و ادبی ایران در قرن چهارم و

۱۹۷-۶۴۵	نیمهٔ اوّل قرن پنجم هجری
---------	--------------------------------

فصل اول: وضع سیاسی و اجتماعی ایران در قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن

۱۹۷-۲۲۹	پنجم
۱۹۸	۱ - وضع بغداد و خلفا تا تسلط طغرل بیگ (۴۴۷ هجری)
۲۰۲	۲ - حکومت‌های ایران از آغاز قرن چهارم تا تسلط سلجوقیان
۲۰۳	دنباله حکومت صفاریان
۲۰۴	سامانیان
۲۰۷	حکومت‌های تابع سامانیان
۲۰۹	امرای طبرستان
۲۱۱	دیالمة آل زیار
۲۱۳	دیالمة آل بویه
۲۱۴	دیالمة اصفهان
۲۱۴	دورهٔ اول حکومت غزنوی
۲۱۶	حکومت‌های مغرب
۲۱۷	۳ - وضع اجتماعی ایران در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم
۲۱۷	حکومت‌های ایرانی
۲۱۹	خاندان‌های قدیم ایرانی
۲۲۱	رسوم و آداب ایرانی و آبادانی و ثروت

۲۲۲	بردگی و بردگان
۲۲۳	غلامان و کنیزکان ترك
۲۲۸	مبارزات نژادی ایران و ترك
۲۲۹	نتایج تسلط غلامان

فصل دوم: عقاید و ادیان و مذاهب در قرن چهارم و آغاز قرن پنجم ... ۲۳۰-۲۵۸

۲۳۰	بقایای ادیان قدیم
۲۳۳	مذاهب اسلامی
۲۳۴	عصیبات مذهبی
۲۴۰	مذهب اشعری
۲۴۳	نتایج نفوذ اصحاب حدیث و اشاعره
۲۴۴	وضع شیعه
۲۴۵	فرقه اسمعیلیه
۲۵۰	قرامطه
۲۵۵	صوفیه

فصل سوم: وضع علوم در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم ... ۲۵۹-۳۵۵

۲۵۹	رواج علم
۲۶۰	رواج کتب
۲۶۰	کتابخانه‌ها
۲۶۳	مراکز تعلیم
۲۶۸	۱ - علوم شرعی
۲۶۸	علم قرأت قرآن
۲۶۹	تفسیر قرآن
۲۷۲	علم الحدیث
۲۷۴	علم فقه
۲۷۷	علم کلام
۲۷۹	۲ - علوم عقلی

- ۲۷۹ وضع عمومی علوم عقلی
- ۲۸۱ مترجمان کتب علمی
- ۲۸۳ سیر علوم حکمی تا قرن پنجم
- ۲۸۸ حکمای بزرگ ایران در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم
- ۲۸۸ ابوزید احمد بن سهل البلخی
- ۲۸۹ ابوبکر محمد بن زکریاء بن یحیی الرازی
- ۲۹۳ ابونصر محمد بن محمد الفارابی
- ۲۹۹ ابوالحسن شهید بن حسین بلخی
- ۲۹۹ ابوزکریا یحیی بن غَدی المنطقی
- ۲۹۹ ابوسلیمان محمد بن طاهر بن بهرام السجستانی المنطقی
- ۳۰۰ علی بن محمد بن العباس معروف به ابوحیان التوحیدی
- ۳۰۰ ابوعلی الخازن احمد بن محمد بن یعقوب معروف به ابن مسکویه
- ۳۰۲ ابوالفرج عبدالله بن الطیب الجائلی
- ۳۰۲ ابوالفرج علی بن حسین بن هندو
- ۳۰۳ ابوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا
- ۳۱۸ شاگردان ابن سینا
- ۳۱۸ ابوعبید عبدالواحد بن محمد الجوزجانی
- ۳۱۸ ابوالحسن بهمنیار بن مرزبان
- ۳۱۹ ابومنصور حسین بن طاهر بن زبلة اصفهانی
- ۳۱۹ ابوعبدالله محمد بن احمد المعصومی
- ۳۱۹ اخوان الصفا
- ۳۳۳ علوم ریاضی در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم
- ۳۳۴ ابوالوفا محمد بن محمد بن یحیی بن اسمعیل بن العباس البوزجانی
- ۳۳۴ ابوالفتح محمود بن محمد بن قاسم الاصفهانی
- ۳۳۵ ابوجعفر الخازن خراسانی
- ۳۳۵ ابوسهل و یحیی بن رستم الکوهی
- ۳۳۵ ابوسعید احمد بن محمد بن عبدالجلیل السجزی
- ۳۳۶ ابوالحسن عبدالرحمن بن عمرالصوفی الرازی

۳۳۶	 ابوعلی بن ابی‌الحسین الصوفی
۳۳۶	 ابوالحسن کوشیار بن لیان باشهری گیلی
۳۳۶	 ابونصر حسن بن علی القمی
۳۳۷	 ابوالعباس احمد بن محمد السرخسی
۳۳۷	 ابوالحسن علی بن احمد نسوی
۳۳۷	 ابوریحان محمد بن احمد بیرونی خوارزمی
۳۴۲	 شیخ رئیس ابوعلی سینا
۳۴۳	 علم طب
۳۴۴	 محمد بن زکریای رازی
۳۴۵	 ابوالحسن احمد بن محمد الطبری
۳۴۵	 ابومنصور حسن بن نوح القمیری البخاری
۳۴۶	 علی بن عباس مجوسی اهوازی
۳۴۶	 ابوسهل عیسی بن یحیی المسیحی الجرجانی
۳۴۶	 ابوعلی بن سینا
۳۴۷	 صیدنه و سایر اقسام علوم طبیعی
۳۴۸	 علم کیمیا (شیمی)
۳۴۹	 جغرافیا
۳۴۹	 ابوالقاسم محمد بن خرداذبه
۳۵۰	 ابوزید البلخی
۳۵۰	 ابوالحسن علی بن الحسین المسعودی
۳۵۰	 ابوالقاسم محمد بن خُوَقل بغدادی
۳۵۱	 ابواسحق ابراهیم بن محمد الفارسی الاصطخری
۳۵۱	 شمس‌الدین ابوعبدالله محمد بن احمد المقدسی
۳۵۱	 ابوعبدالله احمد ابن محمد جیهانی
۳۵۱	 حدود العالم من المشرق الى المغرب
۳۵۱	 ابوریحان بیرونی
۳۵۲	 ۳ - علوم ادبی
۳۵۳	 ابوبکر محمد بن دُرَیْد الازدی البصری معروف به ابن دُرَیْد

۳۵۳	 ابوسعید حسن به عبدالله سیرافى
۳۵۴	 ابوعلى حسن بن احمد فارسى
۳۵۴	 صاحب كافى اسمعيل بن عباد
۳۵۴	 ابوالحسن احمد بن فارس الرازى
۳۵۴	 ابومنصور محمد بن احمد الأزهري
۳۵۴	 اسمعيل بن حماد جوهرى فارابى
۳۵۵	 ابوعمر و احمد بن محمد بن ابراهيم زوزنى
۳۵۵	 علوم بلاغت
۳۵۵	 على بن عبدالعزيز جرجانى
۳۵۵	 عبدالقاهر بن عبدالرحمن الجرجانى

فصل چهارم: وضع ادبی ایران در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم ۳۵۶-۶۴۵

۳۵۶	 ۱ - وضع عمومی زبان و ادب فارسى
۳۵۹	 ۲ - شعر فارسى و شاعران پارسیگوی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم ...
۳۵۹	 خصایص شعر فارسى
۳۶۶	 انواع شعر فارسى و موضوعات آن
۳۶۹	 ۱ - مسعودى مروزى
۳۷۱	 ۲ - رودكى
۳۸۹	 ۳ - شهيد بلخى
۳۹۳	 ۴ - ابوطيب مصعبى
۳۹۴	 ۵ - فراوى
۳۹۵	 ۶ - ابوشعيب هروى
۳۹۵	 ۷ - ابوالعباس ربىنجى
۳۹۶	 ۸ - ابواسحق جوييارى
۳۹۷	 ۹ - ابوزراعه معمرى جرجانى
۳۹۸	 ۱۰ - خسروانى
۳۹۹	 ۱۱ - شاکر بخارى
۴۰۱	 ۱۲ - ابوالمؤيد بلخى

۴۰۳	۱۳ - بوشکور بلخی
۴۰۸	۱۴ - دقیقی
۴۱۹	۱۵ - معروفی بلخی
۴۲۱	۱۶ - ولوالجی
۴۲۱	۱۷ - لوکری
۴۲۲	۱۸ - بدیع بلخی
۴۲۴	۱۹ - منجیک ترمذی
۴۲۸	۲۰ - طاهر بن فضل جفانی
۴۲۹	۲۱ - آغاجی
۴۳۱	۲۲ - منطقی رازی
۴۳۳	۲۳ - خسروی سرخی
۴۳۵	۲۴ - قمری جرجانی
۴۳۷	۲۵ - یوسف عروضی
۴۳۸	۲۶ - استغنائی نیشابوری
۴۳۸	۲۷ - خبازی نیشابوری
۴۳۸	۲۸ - بوالعلاء شوشتری
۴۳۹	۲۹ - محمد عبده
۴۴۱	۳۰ - جنیدی
۴۴۱	۳۱ - کسانى مروزی
۴۴۹	۳۲ - رابعه فزدارى
۴۵۱	۳۳ - بشار مرغزی
۴۵۲	۳۴ - عماره مروزی
۴۵۵	۳۵ - ایلاقی
۴۵۷	۳۶ - ابوالفتح بستی
۴۵۸	۳۷ - فردوسی
۵۲۱	۳۸ - ابوالهیثم
۵۳۱	۳۹ - فرخی سستانی
۵۴۷	۴۰ - لبیبی

۵۵۰	۴۱ - زینبی علوی محمودی
۵۵۳	۴۲ - منشوری
۵۵۵	۴۳ - مسعودی غزنوی (رازی)
۵۵۷	۴۴ - مخلصی گرگانی
۵۵۹	۴۵ - عنصری
۵۶۷	۴۶ - بهرامی
۵۷۰	۴۷ - بزرجمهر قانلی
۵۷۰	۴۸ - غضایری
۵۷۶	۴۹ - مسرور طالقانی
۵۷۷	۵۰ - عسجدی
۵۸۰	۵۱ - منوچهری
۵۹۷	۵۲ - عطاردی
۵۹۸	۵۳ - بالیث طبری
۵۹۹	۵۴ - امینی نجار
۶۰۰	۵۵ - روزبه نکتی
۶۰۱	۵۶ - عبوقی
۶۰۳	۵۷ - ابوسعید ابوالخیر
۶۰۶	۳ - نثر پارسی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم
۶۰۶	مقدمات و کلیات
۶۰۹	بعضی از آثار مقنود
۶۱۱	شاهنامه‌ها و داستان‌های قهرمانی
۶۱۷	رساله در احکام فقه حنفی
۶۱۷	مقدمه شاهنامه ابومنصور
۶۱۸	عجایب البلدان
۶۱۹	تاریخ بلعمی
۶۱۹	ترجمه تفسیر طبری
۶۲۰	کتاب البارع
۶۲۱	تفسیر قرآن

۶۳۱	هدایة المتعلمين
۶۳۱	حدود العالم من المشرق الى المغرب
۶۳۳	نور العلوم
۶۳۳	شرح قصيدة ابوالهيثم
۶۳۵	كتاب الابنية عن حقائق الادوية
۶۳۵	كتب فارسی ابن سینا
۶۳۸	شرح تعرف
۶۳۹	التفهيم لاولئ صناعة التنجيم
۶۴۰	ترجمه و شرح رسالة خن بن یقظان
۶۴۲	شش فصل و رسالة استخراج
۶۴۲	تاریخ سیستان
۶۴۳	كشف المحجوب
۶۴۴	رسائل ابونصر مشكان
۶۴۵	قسمت ریاضی دانش نامه علانی
۶۴۶	زین الاخبار
۶۴۶	قصص الانبياء
۶۴۶	۴ - تازی گویان ایران در قرن چهارم و آغاز قرن پنجم
۶۴۷	نثر عربی
۶۴۷	بحث در مقدمات
۶۴۹	ابن العمید
۶۴۹	صاحب بن عباد
۶۴۰	ابوبکر خوارزمی
۶۴۰	بدیع الزمان همدانی
۶۴۰	شمس المعالی قابوس
۶۴۱	ابونصر عتبی
۶۴۲	ابومنصور نعالبی
۶۴۲	ابوخیان التوحیدی
۶۴۳	ابوالفرج الاصفهانی

۶۴۳	 ابن الندیم
۶۴۴	 ابو هلال العسکری
۶۴۴	 حمزة الاصفهانی
۶۴۴	 ابوعلی مسکویه
۶۴۴	 شعر عربی
۶۴۷-۷۱۷	 فهرست عام
۶۴۹-۶۸۲	 ۱- فهرست اعلام تاریخی
۶۸۳-۶۹۸	 ۲- فهرست اسامی کتب و رسالات و مقالات
۶۹۹-۷۰۶	 ۳- فهرست اسامی قبایل و فرق و اقوام
۷۰۷-۷۱۶	 ۴- فهرست اماکن و اعلام جغرافیایی